

PURĖNAS ANTANAS

Chemikas, profesorius, akademikas, visuomenės ir politikos veikėjas, vienas iš Aukštųjų kursų, vėliau tapusių universitetu, organizatorių **Antanas Purėnas** gimė 1881 vasario 16 d. Skapiškio valsčiaus Tatkonių kaime. Baigęs Šimonių pradžios mokyklą ir norėdamas užsidirbti tolesniems mokslams, mokė gimtojo kaimo vaikus. 1896–1902 m. mokėsi Liepojos gimnazijoje. 1902–1910 m. studijavo chemiją Dorpato (Tartu) ir Sant Peterburgo universitetuose. 1910–1918 m. – Sant Peterburgo komercinės mokyklos mokytojas. Aktyviai dalyvavo įvairių lietuvių organizacijų veikloje, 1915–1916 m. lietuvių bendrojo lavinimo kursų, vėliau – lietuvių gimnazijos vedėjas. 1918 m. grįžo į Lietuvą. 1920–1921 m. Rokiškio valstybinės gimnazijos direktorius. 1920 m. VII (Utenos) rinkimų apygardoje kaip Lietuvos socialdemokratų partijos atstovas išrinktas į Lietuvos Steigiamąjį Seimą, buvo Švietimo komisijos vicepirmininkas. 1920 m. spalio 13 d. savo noru atsisakė mandato ir atsidėjo mokslinei veiklai. Akademinėje srityje A. Purėno nuopelnai tikrai dideli. 1921–1922 m. jis dėstė organinę chemiją Aukštuosiuose kursuose, 1922–1950 m. – Lietuvos universitete (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo universitetas). Įkūrė Organinės chemijos laboratoriją, buvo vienas iš Matematikos-gamtos fakulteto organizatorių, profesorius (1922), 1922–1951 m. Organinės chemijos katedros vedėjas, 1933–1940 m. VDU prorektorius, 1940–1941 m. ir 1944–1947 m. rektorius. 1951–1962 m. dėstė Kauno politechnikos institute, Organinės chemijos ir technologijos katedros vedėjas. Kūrė lietuviškąją organinės chemijos terminiją, daugelio mokslo populiarinimo straipsnių autorius. Buvo puikus savo srities žinovas ir geras pedagogas, studentų mylimas dėstytojas. Per II pasaulinį karą rūpinosi lietuvių mokslininkų tremtinių grįžimu į Lietuvą, buvo NKVD sekamas. Mirė 1962 m. lapkričio 5 d., palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse. 2000 m. Tatkonyse pastatytas paminklinis akmuo, skirtas šiame krašte gimusių trijų akademikų – Antano Purėno, Juozo Matulio ir Prano Mažylio – atminimui. Antano Purėno vardu pavadinta Kauno miesto Dainavos mikrorajono gatvė ir Kauno technikos universiteto Chemijos technologijos fakulteto laboratorija. Išleista Romualdo Baltrušio monografija „Profesorius Antanas Purėnas“ (Kaunas, 2008).